

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kisdóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
hansp utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kisdóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kóriratok visszaküldésére
vagy megőrzésére nem vállal kötelem.

Előfizetések és hirdetések a
kisdóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szept. 19.

Uj ruha.

Bizonyos, hogy ha a gyermek új ruhát kap, nem igen akarja felhuzni. Makranczoskodik, duzzog s a vége az, hogy kikap.

Tulajdonképpen pedig, a maga szempontjából, igaza van a gyermeknek. Mert a régi vedlett ruhában szabadon játszhatott a porban, mászhatott fára, kenődhetett akármire, nem igen látszott meg az avult ruhán.

Az új ruha azonban nagy gyűg, mert rendesen kell viselni magát benne, ha a szigorú atyai szem nem is látja, hiszen minden pecsét feltűnik rajta.

Gondolom az új ruha láttára úgy sóhajt fel a gyerek, bár csak elpiszkolódott volna már.

Kényes helyzetbe jutottak a képviselőjelöltek az idej választásnál, hogy a Széll szabta »tisztá« ruhában kell bejárni kerületeiket. Kortes vacsorákat nem lehet rendezni, nehogy zsirfoltot kapjon a tiszta gunya, fuxinos borral sem lehet itatni a választókat, mert annak meg éppen ki sem megy a pecsétje s kenni sem lehet, mert hajh! a kenőcs — szörnyen piszkít.

Hát óhajtják is a jelölt urak, hogy bár csak bepiszkolódott volna már az új gunya, sőt úgy látszik a gondos mama sem bánna, ha bepiszkolódna már, hisz oly édesdeden játszottak idáig a porban a maszatos kicsikék s neki úgy — még szebbek voltak, mint így kimosdatva.

Podmaniczky Frigyes, a szabadelvű párt elnöke már régóta abban a korban van, mikor az ember már nem tanul, hanem felejt.

Hogyan tanulná hát meg az új, tiszta választási rendet, hogyan venné fel az új pártruhát az ő megszokott koczkás gunyája helyett.

Ő most is próbálgatja a szelid nyomást és hivatalos jelölt gyártást.

A lipótvárosi kerületben Schlésinger-Sándor Pállal szemben nyíltan pártját fogta az inkompatibilis Mezeinek, Hát-szegen pláne táviratában egyszerűen lenyaktilozza Surányit a Ponory kedvéért, Gyöngyösön pedig a Kossuth és kormány-párt közti természetellenes szövetséget Egyesült párt címen üdvözölvén, nekik a főispánságból kibukott Thoroczkyt ajánlja Visontai ellen, a ki pedig nem is Széll-párti.

E között a taktikázás között aztán igen pikáns politikai epizód játszódik le.

Mig ugyanis Podmaniczky a Surányi jelölését figyelmen kívül hagyva, Ponoryt tolja a párt nyakára s kívánja, hogy zászlója alá gyülekezzenek, addig Széll a Surányi-párt sürgönyére válaszolva, azt megköszöni és támogatásukat kéri.

Hogy micsoda paktumot fog e két sürgöny között csinálni Széll, azt nem tudjuk, de hogy valamelyikőjük desavualva lesz, az bizonyos.

A közigazgatásban is felütögeti fejét még mindig a régi virtus.

Ürügyeket keresve elnyomni igyekeznek az ellenpártot s megpróbálják félre nem érthető módon tüntetni, hivatalos

voltukban a kormány egyik-másik jelöltje mellett.

A nép pedig tájékozatlanul néz körül. Hát az urak még azt a kis pénzt, mulatságot stb. is sajnálják már, a mit idáig fizettek a népnek? Már a mandátumot is ingyen akarják elkaparintani?

Ilyenféle gondolkodás járja, a legszen-
tebb jog gyakorlóik között.

És ez az utóbbi baj a legnagyobb, a legfertőzőbb evesedés.

Igenis most látszik meg, hogy a nép és parlament között nincs kontaktus s a választásokat semmiképpen sem tudja úgy felfogni, mint a törvényhozásba neki biztosított befolyást, sőt irányítást, hanem csak mint az urak dolgát, kik közül a ki követ lesz, annak jó dolga lesz, hát fizessen érte.

Annyiszor kenődött régi rendszer rondasága a nép lelkéhez, hogy ez szennyződött el legerősebben.

Az új választások megtisztíthatják a mandátumokat, az új ciklus a képviselőket, de a népet újból kell nevelni alkotmányos életre.

Hát az új tiszta gunya nem igen kell sem a párt vezetőségnek, sem a hivatalos apparátusnak, sem a választóknak, mert abban illedelmesen kell viselkedni.

De hát a gyerek is felveszi az új ruhát, ha megrakják. Üssön csak szét a törvény ereje a makranczoskodók között — majd felveszik s lassankint jól is fogják majd érezni magukat benne s röstelkedve nézik a régi piszkos rongyokat.

P—y.

A „TISZÁNTÚL“ TARCZÁJA.

Erkölcsei momentumok a jogviszonyokban.

és a kir. kath. jogakadémia megnyitó ünnepélyén
felolvasta: Dr. Ágoston Péter.

A jogélet számos körülményei között jutunk másokkal oly viszonyba, hogy a jogszabályoknak teljesen megfelelő, azonban erkölcsileg elítélendő s megvetendő cselekedetek által jogi, illetve gazdasági hátrányt szenvedünk. Erkölcsi, sőt jogi meggyőződésünk azt diktálja, hogy igazságtalanság történt velünk, s ennek dacára a merev jog álláspontjából tekintve az ügyet az erkölcsi kifogás alá eső cselekmény korrekcióját. A velünk ügyletet kötött fél megrövidített s az összeköttetést vele még sem szakíthatjuk meg; megcsalt s mégis teljesíteni tartozunk; sőt gyakran ügyletkötés nélkül is károsodunk, habár a károsító cselekmény nem a mi, hanem a követelő cselekményének következménye.

Ezek azon esetek, melyekben a bíróhoz fordulva, ez csak vállvonogatással, e elég egy gunyos mosolylyal, olykor ellenfelünknek szóló kifakadással felel, de segítséget nem nyújthat soha.

Ha e jelenség okát kutatjuk, úgy azt a jog és erkölcsi szabályainak rokonsága mellett abban a körülményben lelhetjük fel, hogy a jog

a cselekményeknek csak szűk körét vonta saját hatáskörébe s a cselekmények finomabb nüanszainak szabályozását az erkölcsi szabályoknak hagyta fenn.

Az emberi társadalom az erkölcs és jog szabályainak uralma alatt áll. Minden emberi cselekmény erkölcsi szempontból megbírált tárgyát képezheti, akár kihat másokra, akár nem. A másokra kiható cselekmények az erkölcs szabályain kívül a jog szabályainak uralma alatt is állanak. Ez utóbbi körülmény épen az, melyeket rendesen szem elől tévesztünk. Feleljük nevezetesen, hogy az erkölcsi szabályok egy tágabb, a jogiak egy szűkebb kört alkotnak s hogy az erkölcsi szabályok a jogiakat magukban foglalják.

Minél inkább tágitjuk tehát a jog szabályainak körét, annál jobban megközelíti az erkölcsi szabályok körének terjedelmét s annál jobban meg fog felelni a jogcselekmény az erkölcs törvényeinek.

A jog és erkölcs törvényeinek rokonsága legszembevetőbb akkor, ha a büntető jogot tartjuk szem előtt. A jogilag tiltott cselekmény erkölcsileg is az, emellett ezen a téren kell az érintkezési pontokat keresnünk.

A büntető jog és erkölcsi szabályok rokonságának igazolására elegendő arra a körülményre utalni, hogy a büntető jog köre az erkölcsi felfogás emelkedettségével tágul. Nézzük csak hazánk büntető szabályait, mennyivel több cselekményre terjednek ki ma, mint

csak egy századdal előbb; nézzük csak a különféle novellajavaslatokat, mennyivel több cselekményt vonnak hatáskörükbe, melyek ma még csak megvetésnek teszik ki elkövetőjét.

De nem csak a büntető törvények körében találjuk az erkölcsi momentumok ezen előtérbe lépését, hanem a magánjogi szabályok körében is. Az uszora, a tisztességtelen verseny, de még a megrendelések gyűjtésének szabályozása is az erkölcsi felfogásnak a magánjogi viszonyok körében való érvényesülése. Ezen elvéve, az egyes életviszonyok, gyakran egyes esetek esetlegességei folytán keletkezett törvények azonban az erkölcsi felfogás teljes érvényesülését nem eredményezhetik.

Jelen jogállapotunkban, melyben polgári törvénykönyv nélkül szűkülünk, az erkölcsi felfogás érvényre emelésére nem is gondolhatunk, a polgári törvénykönyv tervezetének készítésekor azonban az erkölcsi elv figyelmen kívül hagyása javíthatlan hiba volna.

Ezrével vannak hazánkban existenciák, melyek a büntető törvénykönyv és erkölcsi törvények éles határvonalán kötélhánczot járnak; ezrével vannak emberek, kik a büntető törvénykönyv szabályaival összeütközésbe soha sem jutottak ugyan, kiket azonban a tisztességes ember messziről elkerül; s ki tudná megmondani azt, hogy hányan vannak olyanok, kiknek gazdasági existenciája a tudatlanoknak csupán az erkölcs által tiltott kizsákmányolására van építve, kik a magánjogi családok

Apokrif pontok.

Még a nyáron jelent meg a Magyar Szó-ban egy feltűnést keltő cikk, melyben *Ivánka* Zsigmond képviselő aláírt egy öt pontból álló reverzálíst. Ebben a reverzálisban pedig nem kevesebb dolog volt, mint az 1848. évi XX. törvényzikk végrehajtásának követelése, mely szerint az összes felekezetek lelkeszei állami fizetésben részesülnének. Ez persze maga után vonná az egyházi javak elvételét is. Akkoriban nagy port vert fel ez a nyilatkozat, a »korponai öt pont« mindenféle vita tárgya volt; most aztán furcsa módon lett a dolog ismét aktuális. Az alkotmány *Ivánka* Zsigmond aláírásával nyilatkozatot tesz közé, melyben az ősz képviselő kijelenti, hogy *ő semmiféle korponai öt pontot nem tud, reverzálíst semmiről senkinek nem adott és soha esze ágában sem volt a szekularizáció.* Szóval az öt pont apokrif.

Erre megint a Magyar Szó jelenti ki, hogy az ő meggyőződése szerint *Ivánka* levele apokrif.

Már most az a kérdés, ki tudja jobban, mit irt alá *Ivánka* Zsigmond: *Ivánka* Zsigmond-e, vagy a Magyar Szó?

500 milliós kölcsön beruházásokra.

Igen érdekes hírt közöl egyik bécsi tőzsde ujság. E szerint a magyar kereskedelmi miniszteriumban már részletesen kidolgozták a jövő évek beruházásainak programját, mely célból a közel jövőben a kormány 500 millió koronás beruházási kölcsönt fog felvenni. Ennek első részlete gyanánt egy 150 millió koronás kölcsön felvételét rögtön az új országgyűlés egybegyűlése után előterjesztik. A beruházásokat a következő sorrendben fogják foganatosítani: Legelsőben a fővárosi téli kikötő megépítését kezdik meg, melynek költségei egyelőre 56 millió koronában vannak megállapítva. Ebből az összegből az áruaktárak és az elevátorok jelentékeny részét meg fogják építhetni. — A kikötő teljes kiépítése néhány éven fokozatos munkakörébe van beosztva. A

vukovár—samuczi csatornát 24 millió korona költséggel, szintén hamarosan meg akarják építeni, hogy Fiumével mielőbb meglegyen a vízi összeköttetésünk. Az ungvölgyi és bánhidapápai vasutnak a megépítése szintén a közel jövő programjába van felvéve, nemkülönben a budapest—érsekújvári vonalrésznek villamosüzemre való átalakítása. Erdekes terv az is, hogy a fővárosnak a füsttől való mentesítése érdekében a Budapestre érkező vonatokat néhány állomástól a főváros előtt villamos motorral ellátott géphez csatolják, a mi nem igényelne jelentékenyen nagyobb költséget. Valamivel későbbre tervezik, 96 millió korona költséggel, a Duna-Tisza csatorna és a székely vasutak kiépítését.

Hol járnak a totocskák?

Egyszer volt, hol nem volt, mindenütt volt Magyarországon oly zöld fejű egyéniség, a ki nem restellte azt hirdetni, hogy a néppárt a pánszlávokkal paktál.

Nos hát egyszer volt, hol nem volt, valahol Morvában vagy Liptóban, volt egy *Hlinka* András nevű pap, a ki tót nemzetiségi programmal, mint néppárti jelölt lépett fel.

És az a pánszláv-kacsintásokkal vádolt néppárt kijelentette, hogy neki *Hlinka* nem kell s *Hlinka* ur kezdte magát nem jól érezni a néppártban.

Gondolkozott, hova menjen, a hol szívesen látják?

Gondolkozott — s belépett a szabadelvűpártba és most hirdeti a liberális elveket — tót nemzetiségi elvekkel testvéri harmóniában.

Választási mozgalmak.

Keczel, szept. 19. A keczeli választókerületben *Tarajosy* Sándor dr. eddigi szabadelvű párti képviselő újra fellépett. Ellene *Pozsgay* Miklós lépett fel Kossuth-párti programmal.

Nagy-Károly, szept. 19. A szatmármegyei főispán a leköszönt *Domahidy* Elemér főszolgabíró helyére (aki jelöltnek lép fel) Gö-

nyey István tb. vármegyei főjegyzőt helyettesítette. Nagy Sándor másodaljegyzőt pedig tb. főjegyzővé nevezték ki.

Pozsony, szept. 19. *Esterházy* Mihály gróf — mint a Magyar Távirati Iroda jelenti — elfogadta a galantai kerület szabadelvű pártja által felajánlott jelöltséget.

Módos, szept. 19. *Szell* Kálmán miniszterelnök a módosi szabadelvűpártnak a következő táviratot küldötte:

Nagyon köszönöm szives táviratukat, a melyben olyan meleg szavakkal méltatják a haza javára irányuló törekvéseimet és azok eredményét. Ez az elismerés jutalmaz a multra nézve és buzdít a jövőben.

Podmaniczky Frigyes báró a következő táviratot küldte:

Üdvözlötök szívélyes viszonzása mellett nagy örömmel vettük tudomásul *Csávossy* Bélának, pártunk kipróbált hűségű és mindig buzgó tagjának újból történt jelölését.

Dombovár, szeptember 19. *Kammerer* Ernő volt szabadelvű párti képviselő ma tartotta itt beszámoló és programbeszédét. nagy közönség előtt.

Szell Kálmán politikai programjának híve, mert azt a hazára nézve üdvösnek tartja.

Eszterháza, szeptember 19. *Timon* Akos egyet. tanár az eszterházi kerületben nem lépett fel. *Molnár* Jánosnak tehát még nincs ellenjelöltje.

Kiss Elek programbeszéde Vajdán

— Saját tudósítónktól. —

A bihari beszámoló után *Kiss Elek* a kerület többi községeit sorra látogatta.

E hó 18-án *Vajdára* rándult át. Elébe bandérium vonult ki, mely állott két lovas legényből és két szekérből. A jelölt *Ungvári* Imre és *Jakó* Ödön nyugalmazott jegyzők társaságában négyfőre utazó fiakkal érkezett meg.

Vajdán a legfagyosabb egykedvűséggel fogadták *Kiss* Eleket. A Rigó-párt, a legnagyobb rendben viselkedett és békésen otthon maradt,

minden elképzelhető fajtát kitalálták már, míg a jogászság ólom lábakon járva még ma is csak egygyel foglalkozik.

Jól tudom, hogy ez existenciákat a legjobb törvény sem lesz képes teljesen kiirtani, arra pedig mindnyájunknak törekednünk kell, hogy tanító mestereink elveit: *lex debet esse iusta ac honesta* érvényre emelve, ez existenciák számát kevesbbitők. Nem kételkedhetünk abban, hogy ez minden törvényhozó végcélja, mégis azt hiszem a polgári törvénykönyv tervezetének készítői nem fektetnek erre a körülményre kellő súlyt, vagy legalább is a cél elérésére szolgáló eszközöket nem helyesen választották meg.

Honeste vivere, alterum non laedere, sum euique loibuerere ezek a klasszikus római jogászok és nagynevű Verbőczynek tanításai, ez elveket tehát szem elől téveszteni a köz-erkölcs szempontjából soha sem szabad. Ez elvek érvényesítése a polgári törvénykönyv tervezetében képezi vizsgálódásunk tárgyát.

Tagadhatatlan, hogy vizsgálódásunk, mely az erkölcsi momentumokat helyezi előtérbe egyoldalú, ennek dacára azonban nem lesz, haszonnélkül való, mert ha figyelembe vételt nyert is az erkölcsi momentum a plg. tvk. tervezetében, kellően érvényre nem emelkedett. Pedig egyedül ez uton sikerülhet az erkölcsbe ütköző cselekményeket jogi és illetve gazdasági előnyöktől megfosztani és az erkölcstelen cselekményeket haszonnélkül valókka téve a jogéletből kiküszöbölni, vagy legalább csökkenteni.

I.

A polgári törvénykönyv tervezetének szabályai minden oldalról vizsgálódás tárgyát képezik. Minden foglalkozás, minden társadalmi állás, egyszóval a haza minden polgára bírálathoz alá fogja venni, mindenki a saját szempontját kívánja majd benne érvényesíteni s a törvényhozó feladata lesz az ezerfajta követelményből a teljesíthetőket kiválasztva a törvénykönyvbe beleolvasztani.

Az ifjuság és illetve a polgárok nevelése az a szempont, mely e követelmények között első sorban érdemel figyelmet. A nevelésnél pedig első sorban az *erkölcs* veendő figyelembe.

Nézünk már most, hogy mennyiben felel meg a plg. tvk. tervezete erkölcsi felfogásunknak? Erkölcsi és jogi felfogásunk egyaránt azt diktálja, hogy akire kötelezettségek teljesítése vár, azt jogokkal is fel kell ruházni. Ez egyszerű s örökérvényű elv ellen a tervezet igen gyakran vét.

A tervezet 95. §-a kiindulva a következő 96-ik §-ban a férjre rótt kötelezettségekből ezek ellenértéke fejében öt a család, illetve házi kör fejévé teszi. Ha a férj keresetképtelenség vagy vagyonhiány miatt kötelezettségei teljesítésére képtelen, a tervezet 100. §-a a nőt kötelezi a férj és család eltartására a mit a 102. §. 2. bek. még azzal egészít ki, hogy a nő férjét házon kívül is, vagyis elválás esetén is köteles tartani. Vizsgálva már most a kötelezettségek ellenértékét, hiába kerestünk olyan intézkedést, mely a férjét és családját eltartó nőre ruházná a családfői jogokat. A nőnek csupán

annyi joga van, hogy férjének okos tanácsokat adhasson, melyeket ez figyelembe tartozik venni s a menyiben ezt nem tenné, a nő a 95. § szerint a bírósághoz fordulhat, mely az adott esetben figyelembe veszi azt is, hogy a nő háztartási terhek viseléséhez hozzá járul-e vagy esetleg maga viseli-e azokat.

Nem kételkedem abban, hogy a tervezet 95. §-ában a nőnek jogokkal való felruházása hallgatag benépfoglatatik, s bizonyos az, hogy a bíróságok ezen szakasz rendelkezéseit megfelelően fogják alkalmazni. Általános jogi s anyai inkább erkölcsi szempontból azonban hiányosnak kell itélnünk a tervezetet, mert a nő kötelezettségeinek időpontját meghatározza, jogait azonban a bíróság határozatától teszi függővé s erre nézve is nem általános határozathozatalra utasítja a bíróságot, hanem minden egyes vélemény eltérés esetén külön perre utalja a nőt.

Itt tehát hiába keressük a *iustitiam* és *honestat*, pedig ha köteletséget rovunk valakire, ugy annak jogot adni az erkölcsnél enyhébb jog szempontjából is köteletség. — A nőnek jogokkal való felruházása mellett még azon további körülmény is szól, hogy a nőnek, ha a 100-ik §. vele szemben alkalmazást talál, több köteletsége van, mint a férjnek, mert a 98. § a házvitelt a nő köteletségévé teszi, már pedig ezt a férjtől át nem veszi.

Hogy ezen nyomós okok dacára mi indította a törvénykészítőt rendelkezései hozatalakor, azt megérteni képesek nem vagyunk, ha csak azt nem akarjuk mondani, hogy a né-

ugy hogy a jelölt egész nyugodtan fejthette ki programját a 7 számból álló választó közönség előtt.

A község háza udvaráról az egész kíséret a közeli kocsmaiba vonult, melynek híre futamodván, a lakosság énekelve járta be az utcákat, éltetve Rigó Ferenczet.

A tudósítás így végződik: »Feltűnt a lakosságnak, hogy a követjelölt pénzen fogadott fiakkal járja be a kerületet, hogy nem került a kerületben egy olyan választó polgár, ki ezt tiszteletből meg tette volna.«

Egy függetlenségi választó.

Mac Kinley temetése.

Tegnap helyezték örök nyugalomra Cantonban (Ohio állam) a megölt Mac Kinley elnököt.

Ezt a napot, szeptember 19-ét, Roosevelt, az új elnök nemzeti gyásznappal dekretálta. Az elnöknek erre kiadott proklamációja a következő:

»Megrendítő csapás sújtotta népeinket. Megölték az Egyesült-Allamok elnökét: ez a hűn nemcsak az állam első hivatalnok, hanem minden törvénytisztelő és szabadságszerető ember ellen irányul. Mac Kinley elnök embertársai szeretetének és jólétének szentelt életét hátor, keresztényi halállal koronázta meg. Az a mód, a hogyan élt és a hogyan utolsó órájában a halált fogadta, mindörökké becses öröksége fog maradni népünknek.

Illik, hogy mint nemzet kifejezzük szeretetünket és tiszteletünket élete iránt és mély gyászunkat korai halála fölött.

Ennélfogva én, Roosevelt Tivadar, az Egyesült-Allamok elnöke elrendelem, hogy a esütörtöki nap, szeptember 19-ike, vagyis az a nap, a melyen az elhunyt elnök holtteste a földnek át fog adatni, az Egyesült-Allamok mindenütt a gyásznak és imádságnak szenteltesse. Kérem a népet, hogy e napon gyűljön mindenütt istentiszteletre a templomokba, hajoljon itt meg a Mindenható Isten akarata előtt és rójja le teljes szívéből szeretetének és tiszteletének bódolatát a nagy és jó elnök iránt, a kinek halála a nemzetnek oly keserű fájdalmat okozott.

met plg. tvk. (1360. §) hasonló, sőt igazságtalanabb s méltánytalanabb rendelkezéseinek a kellő mérlegelés nélküli részbeni átvétele.

Tekintsük csak az életet úgy a hogy van s ne induljunk ki a férfi valamely képzelt fenségéből. A nő valamely ipart, vagy gazdaságot űzve, avagy valamely állásban alkalmazva gondoskodik a gyermekek s a keresetkaptelen férj ellátásáról s ennek daczára is a férjnek megvan az a joga, hogy a család lakhelyét áttegye, a nőnek pedig csak veto joga van, melynek érvényesülése a bíróság megerősítésétől függ. Nem sérti-e a férj ily esetben az erkölcs törvényeit, ha rendelkezni kíván, holott jogait eljátszotta? A törvény ilyen rendelkezése ellen nem kell-e küzdenünk?

Nem kevésbé igazságtalan sokszor a tervezet 123. §-nak rendelkezése, mely szerint közszerzeményi javak a házastárs vagyonában mindazok a javak, melyek abba a házasság ideje alatt nem ingyenes jogcímen kerültek. A törvénykészítő a rendes viszonyokból indul ki s nem gondolja meg, hogy a férfi és nő tulajdonai gyakran elütők egymástól s míg az egyik szerez a másik pazarol s az sincs kizárva, hogy valakit épen e tulajdonsága miatt gondnokság alá helyeznek. Ha már most az utóbbi esetben a pazarló fél marad életben, milyen jogcíme van annak a közszerzeményre? Most nem elég a törvénynek valamely intézkedést felvenni, hanem annak minden egyes esetben, melyben alkalmazható, az esetből magából is indokolhatónak kell lennie.

(Vége köv.)

Ide nyomom saját kezemmel az Egyesült-Allamok pecsétjét.

Kiadtam Washingtonban, 1901. szeptember 14-én, az Egyesült-Allamok függetlenségének 126-ik évében.

Roosevelt, elnök.

Hay, államtitkár.

Washington, szeptember 18. A kabinet tagjai Hav és Long miniszterek kivételével Roosevelt elnökkel Cantonba mentek. Hay és Longh Roosevelt kívánságára Washingtonban maradtak, mert az elnök úgy akarta, hogy néhány kabinettagnak itt kell maradnia. Jó forrásból hírlik, hogy a kabinet valamennyi tagja tegnap elfogadta Rooseveltnak azt az ajánlatát, hogy tartsák meg hivatalukat és készek Rooseveltot Mac Kinley politikájának folytatásában minden erejükkel támogatni.

Canton, szeptember 19. Kora reggel óta ezrével özönlöttek idegenek a városba. A Mac Kinley holttestét hozó vonat délben érkezett ide. A lakosság már néhány mértföldnyire a várostól várta csöndes gyászbán a halottas vonatot. Mikor Mac Kinleyné a vonatról leszállt, a fájdalom annyira erőt vett rajta, hogy kocsiba kellett ültetni és lakására vinni. Időközben a koporsót Mac Kinley házának udvarára vitték. A koporsót Roosevelt elnök, a miniszterek, Ohio kormányzója és sok más előkelőség követte hosszú kocsisorban.

A diszkisérteket a hadsereg és a haditengerészet főtisztjei, köztük Miles tábornok és Dewey tengernagy alkották. Később beeresztették a közönséget a ház udvarára, a hol ezerével vonultak el az emberek a koporsó előtt.

A választások Bihar megyében.

— A központi választmány ülése. —

A megszokott forma szerint megtartotta tegnap délelőtt Biharvármegye központi választmánya ülését, a melyen megállapították a megye területére a képviselőválasztások határnapját s kijelölték a választási elnököket és jegyzőket.

A választást vezető elnökök nagyrészen ugyanazok lesznek, akik a korábbi választásoknál töltötték be ezen fontos szerepkört. Azonban nem haladhatnak azon a nyomon, amelyen eddig vezették a választásokat, mert az új törvény nagyon precizirozott határokat von az elnök eljárásának, amelyen ha tulmennek, ott van a választás érvénytelensége és esetleg a büntetés.

Eddig ugyanis nagyon sok tekintetben az elnök ügyességétől és felfogásától függött a választás esélye, most azonban az ilyen eljárást könnyebben ellenőrizni lehet s alkalomadtán nem a hatalom polczán levő párti képviselők, hanem független bíróság ítéli meg panasz esetében az elnök eljárását.

A központi választmány az első választási napra, *október hó 2-ára tüzte ki Biharvármegye 12 kerületében a választásokat.*

*

A központi választmány üléséről a következő tudósítást adjuk:

Szunyogh Péter alispán elnökelt; a választmány tagjai közül jelen voltak: Király Viktor, id. Gálbory Sámuel, dr. Wallner Odón, Markovits Károly, Balogh Lajos, Fassie Tódor, Balogh László, Cziffra Gerő, Kovács Béla, Hegyesi Márton, Keszthelyi Zoltán, Miskolczy Árpád, Hranyczky Károly és Jerszak István vál. jegyző.

Elnöklő alispán az ülés megnyitása után felolvastatta az új országgyűlést összehívó legkegyelmesebb királyi kéziratot, amelyet állva hallgattak meg s hódoló tudomásul vettek.

A választások határidejét Biharvármegye 12 választókerületére október hó 2-ára tüzték ki.

Ezután sor került a választási elnökök, jegyzők, helyettes elnökök és helyettes jegyzők kijelölésére.

Mivel a választók száma már a vármegye összes 12 választókerületében meghaladja az 1500-at, a törvénynek megfelelőleg minden kerületben két választó-küldöttség fog működni.

A választási elnökök és jegyzők.

Az egyes választókerületekben a következőket küldték ki a választások vezetésére:

a bihari kerületben:

választási és az I. küldöttség elnöke: Vidovich György, jegyző: Biró László; a II. küldöttség elnöke: Hranyczky Károly, jegyzője: Márton Imre; helyettes elnökök: Zatureczky Albert, Tóth Mihály, hely. jegyzők: Szokolai István és Kathó Ferencz;

a báránai kerületben:

választási és az I. küldöttség elnöke: Sipos Orbán, jegyzője: Futó József; a II. küldöttség elnöke: Jancsó Károly, jegyzője: Ötvös Károly, helyettes elnökök: Lékay Arzén és Szele György, helyettes jegyzők: Czövkö Ödön és Fülöp Gusztáv;

a belényesi kerületben:

választási és az I. küldöttség elnöke: dr. Márkus László, jegyzője: Beliczey Elek; a II. küldöttség elnöke: Buttyán János, jegyzője: Körner József; helyettes elnökök: György Géza és Kaffka Gyula; hely. jegyzők: Drágán Sándor és Papp József;

a b-ujfalvi kerületben:

választási elnök és az I. küldöttség elnöke: Medzihradzky Miksa, jegyzője: Kerekes Gyula; a II. küldöttség elnöke: Csillag Lajos, jegyzője: Dalmi Mihály; hely. elnökök: Tardy István és Szigethy Elek, hely. jegyzők: Varga Imre és Gyarmathy József;

az ugrai kerületben:

választási elnök és az I. küldöttség elnöke: Szunyogh Lóránd; jegyzője: Nagy Imre, a II. küldöttség elnöke: Baranyi András, jegyzője: Kiss Gyula, hely. elnökök: Markovits Károly és Márk Ferencz, hely. jegyzők: Székelyhidny Károly és Kovács Győző;

a hosszú-pályi kerületben:

választási elnök és az I. küldöttség elnöke: dr. Fássy Lajos, jegyzője: Fülöp András; a II. küldöttség elnöke: Tamásfalvi Thury Ignác, jegyzője Karakas Dániel; helyettes elnökök: dr. Móricz Ernő és Fráter Akos, hely. jegyzők: Pelesz József és Fibik István;

a székelyhídi kerületben:

választási elnök és az I. küldöttség elnöke: Keszthelyi Zoltán, jegyzője: Fándly József; a II. küldöttség elnöke: Balogh Lajos, jegyzője: Buday Géza; hely. elnökök: Penkert Mihály és Dövényi Pál, hely. jegyzők: Jakab Rezső és Széles József;

a nagyszalontai kerületben:

választási elnök és az I. küldöttség elnöke: Márton István, jegyzője: Szemes Péter; a II. küldöttség elnöke: Czeglédy Imre, jegyzője: Koszta Iános; hely. elnökök: Liedl Henrik és Zilahy Lajos, hely. jegyzők: Jámbor László és Bársony Lajos;

az élesdi kerületben:

választási elnök és az I. küldöttség elnöke: Hegyesi Márton, jegyzője: Jenei Tivadar; a II. küldöttség elnöke: Kocsis József, jegyzője:

Szabó János, hely. elnökök: dr. Poynár Miklós és Lungu Gábor, hely. jegyzők: Weselényi Ferencz és Filip Sándor;

a tenkei kerületben:

választási elnök és az I. küldöttség elnöke: Kovács Béla, jegyzője: Ötvös Béla; a II. küldöttség elnöke: Jerzsák István, jegyzője: Korom József, hely. elnökök: Balogh Kálmán és Nyisztor Demeter, hely. jegyzők: Roskovits Béla és Hanák Sándor;

a magyar csekei kerületben:

választási elnök és az I. küldöttség elnöke: Jancsó Dezső, jegyzője: Klósz Antal; a II. küldöttség elnöke: Középegy Kálmán, jegyzője: Kien Károly; hely. elnökök: Vertán Zoltán és Papp Vazul, hely. jegyzők: Popa Mihály és Bara Géza;

a margittai kerületben:

választási elnök és az I. küldöttség elnöke: dr. Wallner Ödön, jegyzője: Gencz József; a II. küldöttség elnöke: dr. Gyöngyösi István, jegyzője: Benicz István; hely. elnökök: Andrássy Ernő és Hurlirai Ferencz, hely. jegyzők: Mátray Arpád és Appán Gyula.

A központi választmány azonnal kibocsátja a választásra vonatkozó hirdetményt.

Barabás a tisztviselőkről.

Alig van ma égetőbb kérdés, mely megoldásra vár, mint a tisztviselői fizetések rendezése.

Ezer és ezer intelligens család küzd nyomorral, ezer és ezer tanult ember nem találja munkájának jutalmát, ezer és ezer buzgó hivatalnok nyújtja ki kezét kenyérért az állam felé s még eddig hivatalos és nem-hivatalos helyről legtöbbször azt a rideg választ kapták:

— Nem lehet!

Alig akadt még intéző ember, a ki a modern magyar állam legerősebb támaszainak, a magyar tisztviselői karnak kérelmét helyeselte volna, a ki együtt érzett volna velük.

Barabás Béla, Nagyvárad függetlenségi és 48-as képviselőjelöltje megértette a tisztviselő óhaját. O, a ki mindig együtt volt a magyar középosztállyal, tudja, hogy a mit ők kérnek, az igazságos kérés és hogy kérelmük teljesítése méltányos a tisztviselőkre, üdvös az állam jövőjére.

Alább közöljük levelét, melyet ebben a tárgyban a tordai tisztviselőkhöz intézett. Ebből kitűnik, hogyan gondolkozik ő a tisztviselő helyzetéről.

Tekintetes

Harmath Domokos ur, kir. tdkvezető, az állami tisztviselő mozgalma intéző elnökének

Torda.

Igen tisztelt Uram!

Már rég készültem írni s válaszolni szíves soraira, amiket a tordai állami tisztviselőkhöz küldött körleveléhez mellékelte. Azóta már két helyről, Gyuláról és Szeghalomról kaptam meg az illető tisztviselő felhívását válaszoltam is az elnökként aláírt tisztviselőnek.

Most önnek válaszolok s szíves készséggel tudatom, hogy én nem csak az érdekelt egyének szempontjából tartom helyesnek és jogosultnak a tordaiak által megindított széles körű mozgalmat, de a hazai közügy szempontjából kívánságukat tel-

jesen méltányosnak és igazságosnak találom.

Jól tették, hogy megmozdultak. Helyesnek itélem a formát is, amelynek keretében azt tették. Az államtisztviselőkjajszava elől nem szabad elzárkózni sem a kormányoknak, sem a törvényhozásnak. Itt nem lehet a szokásos mentséget felhozni, hogy: nincs pénz. De kell lennie! Mert az elsőrendű állami érdek, hogy az állampolgárok összes életviszonyait befolyásoló tisztviselői tevékenység legyen igazságos, legyen jótékony és legyen olyan, a mely mellett közérkölcseink tisztuljanak, közvagyonosodásunk emelkedjék. Az éhes és gondokkal terhelt tisztviselő csak lelketlen gép. Dolgozik, mert muszáj. A gondoktól megszabadított ember pedig, mint tisztviselő teremti a helyes közszellemet, erősíti az élet és vagyon biztonságát s világító tüze az igazságnak.

Az élet zürzavarában neki kell adni a jó példát, előjárni a jóban, a nemesben, fölemelt fővel s avval a büszke önértéssel, hogy nem a hivatalát, hanem édes nemzetét, szeretett hazáját szolgálja. *A megindított mozgalom nem lesz eredménytelen s jó reményekkel kecsegtet. Ne szűnjenek meg munkálkodni s becsületes törekvésüknek híveket szerezni saját köreikben s híveket szerezni azok között, kiktől sorsuk és az eredmény függ.*

En hiszem, hogy a döntő körök férfaiiban lesz érzék megérteni az önök baját s megérteni és teljesíteni szerény, de jogosult kívánságokat.

Az eredmény kivívásában a küzdelem nehéz lesz, de e küzdelemnek lelkes harcosai között engem ott találhatnak.

Ezt ígérem.

Hazafiu üdvözzellett
kész híve:

Barabás Béla,
orsz. képviselő.

UJDONSÁGOK.

XIII. Leó pápa Pázmány Péterről.

Pázmány Péter munkáinak új teljes kiadását tudvalevőleg most rendezte sajtó alá az egyetemi tanács megbízásából a kir. tudományegyetem hittudományi kara. Két külön sorozatban jelennek meg a halhatatlan nevű bibornoknak magyar és latin munkái.

Ez utóbbiakból a nyáron jelent meg a negyedik kötet, melynek egyik diszpéndiáját dr. Breznay Béla, hittudományi dékán elküldötte XIII. Leó pápának, ki a scholastikus szellemű philosophiának (amilyen Pázmánynak e munkája is) igen nagy barátja és művelője.

Ő Szentsége igen szívesen vette a becses ajándékot s külön brevében köszönte azt meg Breznaynak.

E brevében nagy dicsérlettel adózik a pápa a theologiai kar azon fáradozásainak, amelyekkel Pázmány munkáinak új kiadását rendezik. Pázmány munkáit pedig oly nagyra becsüli a pápa, hogy véleménye szerint minden tudós embernek ismernie kellene azokat. Pázmány munkái olvasásának — írja tovább a pápa — igen nagy haszna van, mert az a Pázmány a legnehezebb tudományokról a legnagyobb készütséggel és magasabb felfogás-

sal értekezik s a szent tudományokban az anyagi mestert (Szt. Tamás) követi vezérének.

És azért buzdítja is a pápa a hittudományi kar tanárait, hogy folytassák tovább a munkát: Pázmány többi művei kiadását, melyre apostoli áldását adja.

A magyar közönség bizonyára örömmel fog értesülni a pápa leveléből arról, hogy mily nagyra becsüli ő a magyar kath. egyháznak e méltó büszkeségét.

És a pápának e véleménye talán hozzá fog járulni ahhoz, hogy a magyar közönség is jobban megismerje a halhatatlan bibornok munkáit s legalább minden nagyobb könyvtár megszerezze Pázmány munkáinak ez új és teljes kiadását.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5 10 krétt. Kedden és csütörtökön d. u. 5 óráig 20 krétt. Más időben 50 kr.

Szeptember 22. Második jubileumi körmenet; kezdődik d. e. 8 órakor a premonstreiek templomában.
Szeptember 26. Borsajtó kiállítás Nagyváradon.
Szeptember 28. A Berettyó-társulat közgyűlése d. e. 9 órakor.
Szeptember 28. 29. Szőlő és borkiállítás Érmihályfalván.
Szeptember 29. Harmadik jubileumi körmenet; kezdődik d. e. 8 órakor a Szt. László templomban.
Szeptember 29. A nőegylet közgyűlése.
Október 3. Képviselő választás Nagyváradon, a Sasban.
Október 9. Megyebizottsági tagok választása Bihar megyében.
Október 19. 20. Lóverseny Nagyváradon.

* Személyi hír. Dr. Nagy Ferencz, a kir. törvényszék elnöke Nagy-Szalontáról, hol a járásbírósgot vizsgálta tegnap este hazaérkezett. — Gerő Armin főkapitány tegnap éjjel Budapestre utazott, honnét vasár-nap délután tér vissza.

* Rend a választásoknál. Sokan nem tudják, hogy a képviselőválasztások alkalmával, valamint az azt megelőző kortesidőkben mit szabad a közönségnek és a közreműködő egyéneknek elkövetni a törvény sérelme nélkül s mit tilt a törvény. Ez indította a belügyminisztert arra, hogy elrendelje a törvényhatóságoknak az idevonatkozó törvényes intézkedések nyilvános meghirdetését. Rimler Károly polgármester-helyettes összeállította ezen hirdetményt amely hosszan, részletesen ismerteti a büntető törvény, az 1874. évi XXXIII. törvényzikk, az 1899. évi XV. törvényzikk vonatkozó rendelkezéseit. Ezek között van az is, hogy az etetés és itatás, megvesztegetés tilos. Nem esik a büntető törvénykönyv és az 1899. évi XV. t.-cz. vonatkozó szakaszai alá: a) a választóknak a választás helyére való szállítása és visszaszállítása. Ha szállításra és visszaszállításra a kérdéses választókerületben szavazásra jogosult választó, vagy vele egy háztartásban élő hozzátartozója fogadtatik fel; b) választóknak zászlókkal és csekély értékű jelvényekkel való ellátása. *Választóknak szállítás, vagy szükséges ellátás, ugyszintén zászlók és jelvények helyett pénz nem adható.* Nem tekintendő etetésnek és itatásnak és mint ilyen nem esik a büntető törvény és az 1889. évi XV. t.-cz. vonatkozó szakaszai alá: a) ha tekintettel a megvendégelt személyekre, a megvendégelés alkalmára és egyéb körülményeire, világosan kitűnik, hogy a megvendégelés nem azon czélból történt, hogy az illetőknek szavazása ez által befolyásoltassék; b) egy vagy több választónak, szokásos alkalmakkor, a képviselő által saját házában, vagy azon kívül történt megvendégelése, ha az a szokásos vendéglátásnak határain túl nem terjed.

* **Szomoru évforduló.** Ma, szept. 20-án 31 éve annak, hogy a piemonti csapatok a Porta Pián behatoltak Rómába, elfoglalták az örök várost és az európai hatalmak szó nélkül nézték és türték, mint fosztják meg, minden jog ellenére, legitim birtokától a legrégebb uralkodót, a kereszténység közös fejét, a római pápát. Ez évforduló alkalmából a keresztény világ az uralkodók uralkodójához fordul imájával, tőle kér segílyt és vigaszt a fogoly pápának.

* **Anyakönyvi kinevezés.** A belügyminiszter az *élesdi* állami anyakönyvi hivatalhoz *Komáromy* Károly segédjegyzőt anyakönyvvezető helyettesé nevezte ki.

* **Schiefner praelatus a kondorosiaknak.** A békésmegyei *Kondoros* kath. hitközségének fényes ünnepe volt a minap, a mikor *Spelt Gyula*, pápai kamarás, ker. esperes, gyomai plebános megáldotta az új orgonát, mely *Schiefner* Ede pápai praelatus, prépost-kanonok nagylelkű bőkezűségéből *Ország* Antal igen jövedű nagyváradi orgona-építő műhelyében készült. Az új orgona felséges hangja nemcsak a vallásos buzgóság magasztos énekét lesz hivatalva Istenhez kísérni, hanem minden hangja hirdetni fogja az áldott lelkű jövedű páratlan kegyességét s folyton ébren fogja tartani a hitközség forró háláját azon nagyszívű egyházi férfú iránt, a ki eddig már 16000 koronát áldozott a kondorosi szegény hitközségnek egyházi czélokra. A jótett magában hordja jutalmát, de a jövedű neve a hivek szívébe is be van írva s e szívek buzgó imája bizonyára méltó kamatja lesz a befektetett tőkének — Isten országában. Deus retribuat! Az orgonamegáldás ünnepélyén *Spelt Gyula* mondott emelkedett beszédet égi Anyánknak az emberi lelkek iránt való nagy szeretetéről. Beszéde végén szólt az orgona hivatásáról, mely az Isten dicsőségére a szívekből feltörő ének kísérete s mily magasztosan teljesíti hivatását már ma, a midőn első ízben is a Szűz Anya, mint Isten dicsősége legremekebb visszfényének dicséretére szólal meg. E beszédre fenséges válasz volt az a gyönyörű Mária ének, melyet *Geist Lilly* kisasszony oly bájosan, meghatottan énekelt az új orgona kísérete mellett. Az új orgona szakértői felülvizsgálását *Illésy Gyula* gyomai és *Privler Pál* szarvasi orgonisták teljesítették s arról a legelismertebb módon nyilatkoztak.

* **Falk Miksa disz doktorsága.** A Budapesti Tudomány Egyetem tanácsa, disz doktori oklevéllel tiszteli meg dr. *Falk* Miksát, a ki ötven évvel ezelőtt 1851. szeptember 30-án nyerte el a pesti egyetemen a bölcsészettudori oklevelet. A bölcsészeti kar már megindította az eljárást az oklevél kiállítására vonatkozólag. A jubilaris disz oklevelet az egyetemi tanács küldöttségileg fogja átnyújtani az ünnepeletnek. Az átadás azonban nem a jubileumi évforduló napján, hanem későbbi időben történik meg.

* **A színházépítők kérelme.** A Szigligeti-színház építő vállalkozóitól Nagyvárad városa néhány ezer koronát visszatartott az építési költségből, mert a felülvizsgálatnál hiányokat talált a mérnöki hivatal, amelyeknek pótlását elrendelte. A vállalkozók most kérték ezen visszatartott összeg kiutalását. Az építkezési bizottság tegnap ülést tartott e tárgyban s mivel a főmérnök előterjesztést tett, hogy a hiányok részben még most sincsenek pótolva, a bizottság elrendelte, hogy a hiányokat záros határidő alatt pótolják, mert ellenesetben terhésre a városi mérnöki hivatal készített el a munkálatokat. Természetesen a visszatartott összeg kiutalását most sem véleményezte a bizottság.

* **A király dicsérete a nagyváradi honvédeknek.** Örömmel értesülünk a nagyváradi honvédezred dicséretéről. A dunántuli fásztó nagygyakorlatokat a felhőszakadásszerű zápor és vihar miatt a döntő nap előtt befejezték. A király utközben a zivataros időben találkozott a nagyváradi 4 honvédezreddel, amely csapat a felette kedvezőtlen időjárás és az utolsó napokban megtett fásztó menetelések daczára is kitűnő jó karban volt, úgy, hogy a király a legnagyobb meglepődöttséggel figyelte a csatát, de azért még mindig dőlözeg honvédek felvonulását.

* **Forrongás Belényesben.** Nagy szenzációról értesít belényesi tudósítónk. A választási izgalmak ott valóságos forrongássá fokozódtak s a hivatalos erőszak folytán a nép elkeseredése a legmagasabb fokra hágott. Tegnapelőtt *Gajári Zászlait az egész városban leszedték*, itt-ott a sárba tiporták; tegnap pedig éjszaka Belényes-Ujfaluban a csendőrök összefogdosztak 30 függetlenségi választót és a község házára kísérték, a hol ma is fogva vannak. A jegyzők több helyen hallatlan törvényszegéseket követnek el, a mi a közönséget csak annál inkább ingerli. *Bartha Ferencz*, a függetlenségi párt jelöltje tegnap két jegyzőt vesztegetés miatt táviratilag feljelentett a belügyminiszternek.

* **Hat tanár 18 jogásznak.** Furcsa helyzet lehet Sárospatakon. Az ottani ev. ref. jogakadémiának van hat tanára, öt ifjusági egyesülete és összesen 18, mondó tizenhöz hallgatója. A dolog eddig titokban volt, most azonban az Egyetemi Lapokban váratlanul felpattant a titok. A jeles kis ev. ref. jogakadémia e mellett arról is híres, hogy tavaly a debreczeni ultra-liberális, zöld fiatalsággal tartott s az idén a tanári kar nyilatkozott, hogy a jogbölcsezet eltörlését — sajnálja és annál szigorubban veszi majd a colloquiumoknál. Megjegyzendő, hogy Patakon egy colloquium ára: 5 forint. Nincs ennek valami összefüggése a 18 jogászszal?

* **Kossuth Lajos születésének évfordulója.** Nyolczadik éve, hogy hazánk lánglelkű nagy fia ott pihen Budapesten a Kerepes-uti temetőben. Évről-évre megemlékezik a nemzet a gyásznapról, a melyen elvesztette a nemzet ezen korszakalkotó nagy alakját. Hogy mikor pattant ki ez isteni szikra, arra kevesek gondolnak. Tegnap volt 99-ik évfordulója *Kossuth* Lajos születésének.

* **Mikor lesz a szüret?** Nagyvárad szőlősgazdáinak nem kevés érdeke fűződik ahhoz, hogy mikorra állapítják meg a szüret idejét? Ezen a nevezetes napon fog eldőlni, mennyi látzata van a gazdák egy évi keserves munkájának? Ugy értesülünk, hogy a szüret kezdetét október 7-ére fogják tenni. E tárgyban vasárnap, 22 én dönt a hegyközség közgyűlése.

* **Elűtötte a bérkocsi.** *Goldstein* Jakabné jó kedvvel, egészségesen, épen indult el tegnap délelőtti hazulról, hogy a piacon beszeresse a háztartáshoz szükséges dolgokat. Megvett minden szükségest, ami egy jó ebéd elkészítéséhez kell s örömmel isykezett haza, hogy hozzáláthasson a délelőtti elkészítéséhez. De alig ért a Nagymagyar-utca szegletére, midőn a *Kolza* Sándor által hajtott bérkocsi elűtötte s a kerekek alá kerülvén, mindkét lábán nagyon erős zúzódásokat szenvedett. Az igen súlyosan sérültet lakására szállították, a kocsis ellen pedig megindították az eljárást.

* **Tafelától egy ezüst sétabot-kupak** igazolt tulajdonosa átveheti *Mendelényi* rendőrfogalmazónál.

* **Egyiptomi sötétség Nagyváradon.** E czim alatt egyik debreczeni lap a köveikezőket írja: »Nagyvárad minden terének, minden utcájának szegleteire ki lehetne írni a jelszót, hogy több vilárosságot. Légszesz lámpák a belváros egy kis zónáján égnek, azontul a petroleum lámpák pislognak. A világító anyaggal minden utcán nagy takarékoságot fejtenek ki. A pályaudvarhoz az esteli közlekedő vonatokhoz pokoli sötétségben vergődik ki a közönség, sötét van a felvételi épület közelében is, pedig itt a töltések, árkok és deszka rakások miatt ugyancsak kellene vilárosság. Bent a belváros utcáin, a honnan évek előtt egy-egy eiszaradt fát is kivettek, a helyén gödör maradt s ezt emlékezetnek okáért nem is tömik be. — A járdák lerakásánál, habár az aszfaltgyár közel van, az aszfalt anyag felhasználása körül nagy takarékoságot fejtenek ki és kiváló előnyt adnak a macskafejű köveknek. Ebből raknak le járdákat s bár a lerakást sok művészettel és ügyességgel végzik, mégis sok munkát adnak a tyukszem doktoroknak. Ez a kereseti ág Nagyváradon élénk és szépen jövedelmez. — Sajnos, de sok igazság van benne.

* **Helyesbítés.** Lapunk tegnapi számában »Hegedüs miniszter Váradon« czim alatt közölt újdonságba sajtóhiba csuszott be; amennyiben a miniszter kíséretében dr. *Hollán* miniszteri titkár volt jelen, nem pedig *Haller*

EGYESÜLETEK.

A Fehér Kereszt-Egylet gyűlése.

A »Nagyvárad Fehér Kereszt-Egylet« igazgató választmánya szeptember 19-én, dr. *Konrád Márk* elnök vezetése alatt ülést tartott, melyen részt vettek: *Des Echerolles* K. Sándorné elnök, *Mezey Vilma* és *Bognár Sándorné* alelnökök, özv. *Grunwald* Henrikné, *Tóth Imréné*, özv. *Recht Ignáczné*, *Sal Ferenczné*, *Wechsler Adolfné* uróik — továbbá: dr. *Berkovits Miklós*, dr. *Fráter Imre*, dr. *Grósz Menyhért*, dr. *Baróthy Akos*, dr. *Kornstein Lajos*, dr. *Mayer László*, *Mezey Mihály*, *May Sándor*, *Rácz Odön* dr. ig. orvos, *Winkler Lajos* titkár.

A választmány mindenképp megállapította, hogy október 5-én délelőtti 10 órakor tartja a »Fehér Kereszt-Egylet« évi közgyűlést; (a városi árvaházban) ezt megelőzőleg október 4-én, délután 5 órakor a választmányi ülés lesz.

Az igazgató orvos, dr. *Rácz Odön* előterjesztése és javaslata alapján elhatározta az igazgató választmány, hogy október 4-én délelőtti 11 órakor, az Egylet vezetése alatt álló lelencház gyermekeiből kiállítás rendez. (a »Sis« nagy termében 20 fillér belépti díj mellett) hol egy a dajkaságban, mint a saját anyjuk gondozásában levő kisdetek lesznek bemutatva azon czélból, hogy egy a szakértők, mint az érdeklődő közönség meggyőződhessék a gyermekek ápolásáról és egészségi állapotáról. Előzőleg azonban a szakértőkből s az Egylet választmányi tagjaiból álló jury fogja megvizsgálni a kiállítandó lelencheket s javaslatot fog tenni az illető dajkák jutalmazására nézve.

Az anyák jutalmazását a választmány többsége nem fogadta el. Előadó igazgató orvos indítványára elhatározta a választmány, hogy ilyen gyermeckiállítást évenként fog rendezni az anyák és dajkák buzdítása végett.

A felmerülő költségek fedezésére a központi »Orsz. Lelencház-Egylet« 400 koronát utalványozott; a helyi menedékhelyegylet hölgyei pedig készséggel vállalkoztak gyűjtésre; élükön az ügyszerető elnök: özv. *Des Echerolles* Kruspér Sándorné, kinek ivén *Schlauch* Lőrincz bibornok 50 koronát irt alá.

A gyermeckiállítás rendezésére a választmány *Mezey Mihályt* kérte fel; a dajkák

jutalmazására egyenkint 20 koronát állapított meg.

A jury tagjai: Dr. *Beöthy* László (elnök) tagjai: özv. Des *Esherolles* K. Sándorné, *Bulyovszky* Józsefné, *Mezey* Vilma és *Bognár* Sándorné urnők; továbbá: dr. *Konrád* Márk, dr. *Kornstein* Lajos, dr. *Schiff* Ernő és *Mezey* Mihály.

Az intéző bizottság tagjai: özv. báró Gerliczy Félixné és Rimler Károly előadók, dr. *Beöthy* Lászlóné, dr. *Baróthy* Akosné, dr. *Berkovits* Miklósné, dr. *Berkovits* Ferenczné, dr. *Döry* Ferenczné, *Fekete* Sándorné, dr. *Gyémánt* Jenőné, özv. *Grunwald* Henrikné, *Huzella* Gyuláné, *Kunz* Gusztávné, dr. *Kornstein* Lajosné, *Láng* Józsefné, *Léderer* Dávidné, *Molnár* Lajosné, ifj. *Moskovits* Mórné, *Nyiry* Györgyné, *Nagy* Ferenczné, özv. *Recht* Ignáczné, *Ritoók* Zsigmondné, *Sal* Ferenczné, *Schlauch* Jozefin, özv. *Schwartz* Abrahámné, *Schwartz* Ferenczné, *Tóth* Imréné, *Winkler* Lajosné, *Wechsler* Adolfné, *Voszka* Ferenczné, *Zigre* Miklósné, dr. *Márkus* Lászlóné, *Germán* Károlyné, *Elő* Jánosné, *Battig* Ferenczné, *Olasz* Elemérné, *Incze* Lajosné, *Szokoll* Józsefné és *Knapp* Ferenczné.

Továbbá: dr. *Gyémánt* Jenő és *Winkler* Lajos titkárok, dr. *Rácz* Miksa igazgató-orvos; *Hege* Gúza pénztáros, *Nyiry* György ellenőr, dr. *Baróthy* Akos, dr. *Berkovits* Ferenc, *Beczkay* Lajos, dr. *Berkovits* Miklós, *Bognár* Sándor, *Cziffra* Kálmán, dr. *Döry* Ferenc, dr. *Edelmann* Menyhért, Des *Echerolles-Kruspér* Gilbert, dr. *Fráter* Imre, *Farkas* Izidor, dr. *Grósz* Menyhért, *Hoványi* Géza dr., *Huzella* Gyula, *Hlatky* Endre, dr. *Mayer* László, *Molnár* Lajos, *Márkus* László dr., *May* Sándor, *Ritoók* Zsigmond, *Nagy* Ferenc, *Rádl* Odön, *Radó* Ignác dr., *Szunyogh* Péter, *Schöpflin* Agoston, *Wallner* Odön dr., *Várady* Zsigmond dr., *Bozók* Alajos, *Kunz* Gusztáv, *Miskolczy* Ferenc dr., *Gerő* Armin, *Olasz* Elemér és *Stark* Gyula.

IRODALOM.

Tanárok és tanítók zsebnaptára. A középiskolai és polgári iskolai tanárok alig nélkülözhetik azt a zsebkönyvet, amely *Könyve* Nándor tanár szerkesztésében Tanári Zsebnaptár címen jelent meg és az előadó tanároknak, osztályvezetőknek ügyesen beszoztott rovataiban oly könnyítést nyújt a napi teendők ellátásánál, hogy méltán tartjuk a legügyesebben szerkesztett tanári zsebnaptárnak és nélkülözhetetlennek. Ezen kívül magában foglalja a középiskolai tanterveket és a középiskolai és polgári iskolai tanárok címétárát rangsor szerint. Ara bekötve 1 kor. 60 fill. — A néptanítók számára *Ember* János székesfehérvári kir. s. tanfelügyelő *Néptanítók Zsebnaptára* jelent meg XIII. évfolyamban. A tanítóknak jó ismerőse ez a kis vademecum, a mely ezuttal új köntösben, izlésre valló kiállításban köszöntött be az új tanévre. Olyan olcsó árért, — mindössze 1 korona — mint ez a zsebkönyv, egyetlen kiadó sem produkált még hasonló dolgot, a mi elterjedtségét kétségtelenül fokozza. A naptárak *Lévay* Mór kiadóhivatalában jelentek meg Ungvárt, de minden könyvkereskedésben is kaphatók.

SZINHÁZ.

A színház megnyitása. Mindjobban közeledik a nagy nap, melyen a Szigligeti-színház ismét megnyillik a színművészet pártolói előtt. Szeptember 28-ai tűzte kik ezt a napot *Somogyi* Károly igazgató. Megnyitó darab, mint rebesgetni haljuk, *Rostand* *Cyrano de Bergerac*-ja lesz, mely az elmúlt színi évad legjelentősebb eseménye volt ugyszólván egész Európában. Az igazgató egészen új díszleteket festet a darabhoz. Az idény előkészületeinek megtételére *Somogyi* Károly igazgató ma újra Nagyváradra érkezik.

Hajnalhasadás.

Irtá: Barna Tibor.

(A színészet hajdan és most. — A mai irány. — Régi nagy színészeink. — Sülyedés. — A modern színpad. — Operettek. — Tánc és némajáték. — Nyugat, mint a mételey terjesztője. — Az új hajnal első sugara. — Rostand: *Cyrano de Bergerac*. — Ocskay brigadéros.)

Mindenkit, ki figyelemmel kíséri a modern színpadot, mély megdöbbenés fog el arra a gondolatra: »hová fogunk még jutni?« Ha végigfutunk a színészet történetén, önkénytelenül elszomorkodunk, hogy *Sophokles*, *Euripides* nagy színpada oda fajult, hogy léha, festett világban gyönyörködünk, az — operettekben.

A mai korszak irodalma kiölte az emberek lelkéből a hitet s a sok gyönyör utáni vágyódás közben kerüljük a nagy erkölcsi igazságokat. A megtisztító, megrázó drámákat kerüljük, épugy mint a templomot, melynek lélekemelő, magasatos célját félreismeri a modern ember. Eletczélja a gyönyör s elfajult idegei csak a legkülönösebb izgatásokra reagálnak, az erkölcsi izgatások, az állalános, a nagy, az örök, megannyi szentelt víz, mely elől remegve menekül a perversitás karjaiba. Elbódulva élni le napjait, ez a modern ember célja.

A mai színpadi és irodalmi irány teljesen a modernséghez szegődött uti társul. A színműírók a lehetetlennél lehetetlenebb, különösebbnél különösebb történeteket hajhásszák. Egy idill ma kit érdekel? Ma csak a különleges pikánság által fűszerezett történetek, szindarabok tetszenek. Megszületett hát a szécessziós színműfaj — az operett.

Különös egy faj ez s éppen azért libilincselő, alacsony röptű fantáziánkat kielégítő. Szolgálatába szegődött a zene, dráma, táncz, komikum s a leghatalmasabb tényező a modern színészet fentartója a — meztelenség.

Boldog színészeink, *Egressy*, *Lendvay* stb. kik még a hit által megaranyozott színpadon játszottak, de boidogok is vagytok, hogy még a tiszta hitben ért utól a halál. Ti még a művészetet szépnek, igaznak, nemesnek álmódjátok s nem sejtitek mily romlott, czéda lett. Titeket mi nagyok, dicsőnek hiszünk, hirdetünk, de ma — fájdalom — nem néz-nénk meg.

Az volt a fénykor, mikor még ti éltetek! Azóta lassan ellenállhatatlanul sülyedünk. Nem régi ez a sülyedés, de már nagyon érezhető *Trilby* meztelen lábának első lépése kiszámíthatatlan hatású volt e tekintetben. Megváltoztatta az egész színműirodalom irányát. Először megdöbbenünk attól a czéltől, melybe e színmű szegődött, azóta beleléltük magunkat, sőt keressük a meztelenséget.

Azért kasszadarab mindég az operett. Szemünk gyönyörködhetik s fülünk tele lehet a dallamos zenével. A zene a köpenyeg, mely alá erkölstelenségünk elrejtőzik. Hirdetjük, mily szép zenéje van Szép Helénának s szivremegve lessük a lenge fátol lebbenseit. Megtapsoljuk lelkesülten a szilaj, rendszeretlen operett tánczot, melynek pedig minden, élvezhetősége mellett az a nagy hibája van hogy viszi a színpadot a cirkuszfélé. A Népszínház utolsó operettjében (Milliók a hó alatt) *Fedák Zsuzsa* pl. táncza bevégeztével bukfczetet vet a színpadon. A világ legaranyosabb bukfczetét ugyan, de csak — bukfczetet! S milyen lelkesülten tapsolunk neki, pedig tudjuk, hogy ez színpadon nem illik. No de megszoktuk az illelenséget színpadon látni.

Hogy a mai színpad hova sülyedt, azt a művelt nyugat Babilonjában, Párisban szemléltetjük legjobban. Ott egész estéket csak táncz és némajáték töltenek ki. Szükségtelen megemlíteni, hogy ez mennyire jövedelmező előadás. A világ legszebb, legügyesebb színésznői (ha ugyan megilleti e név őket!) ott járnak a legszilajabb tánczokat s a legizgatóbb tableaukkal fejezik be.

A híres színművészzel foglalkozó »Le Theatre« című francia lap tele van ily szemből-szebb felvétellel s színes képekkel.

Mennyi szépség s mind megannyi mételey a mai társadalmon!

A világtörténelem, e nagy erkölcsbíró, lépten-nyomon beigazolja azt, hogy minél jobban lesülyedt egy nemzet vagy állam, annál közelebb volt a megtisztító ellen aramlat, gyakran ugyanegy bölcsőben születik mind a kettő. Szent Ágnes kápolnája és Fausztina fanuma egymás fölé vannak építve.

A színművészet végső lealacsonyodása örök büne Párisnak, de viszont örök erénye lesz, hogy ott tűnt fel először a jövendő hajnal első fénysugara. Páris önmagától megundorodva, megcsömölve az erkölstelenségtől, hátat fordított élveinek s öröm tüzet gyújtott az erkölcsnek régen hamvadó oltárán.

Az újkor legnagyobb költője, legfenségebb ideálistájának, *Edmond de Rostand*-nak érdeme, hogy megtisztította az emberben az — embert.

Hatalmas romantikus drámája, a francia nemzet legideálisabb hősnéke, *Cyrano de Bergerac*-nak, ez eddig alig ismert alaknak története rázta fel a nemzetet erkölstelenségtől. E régi mistikus alaknak feltámadása korszak alkotó volt Minden ember önmagába szállva megundorodott léhaságától, ha ez erősen nemzeti szellemű hőssel összehasonlította magát, kinél rajongóbb ideálista nincsen. A francia (szellem megtestesülése páro ulva a példabeszéddé vált gavallérsággal egyesülnek *Cyrano*-ban. Hátartalan bátorsága s leiki ereje megdöbbenette a pipogya erejű s erősen önző moderu embert. Hatása bámulatos volt! Két éven keresztül minden nap zsufolt ház előtt játszott meg *Coquelin* e nagy alakot. E két év alatt annyi romantizmus szűrődött át az eddigi erkölstelenségbe, hogy képes lesz a jövőben új győzelmet vívni az emberiségen.

Hogy a nemzeti hősök mily befolyással vannak ez új hajnalhasadáshoz, bizonyítja *Cyrano*-n kívül *Ocskay brigadéros*, *Herczegh* Ferencz színműve. Nem annyira romantikus mint amaz, de hatása nemzetünkre nézve óriási. A Vígyszínházban mióta először megszólalt a tárogató, azóta a megriasztott perversitás rémülve menekül. A rendes könnyűvérű közönség, nap nap után felkeresi s élvezi a jövő hajnal ez erős fénysugarát, ha egyszer felfedezi (mert fel kell fedeznie) a művészetben az igazi szépet, a nemeset, akkor önmagától fordít hátat azon könnyelmű élvezeteknek, melyeknek eddig — tömjénezett.

Jöjj hát jövendő nap, vond be előrával e földet újra, mert csak te általad lehet nagygyá egy nemzet s a te földedből nőhet ki újra a hit, a mi a jövő színészet talpköve.

MULATSÁG.

A kath. kör. vigalmi bizottságának gyűlése.

Felhívás. Felkérem a kath. kör. vigalmi bizottságának tagjait, hogy *f. hó 26-án csütörtökön d. u. 6 órakor* a Kath. Kör. könyvtári helyiségében teljes számmal megjelenni sziveskedjenek.

Tárgy:

1. A bizottság új névsorának összeállítása.
2. A téli program megállapítása, a kör választmányának felhívásához képest.

Dr. Krüger Aladár.
elnök.

REGÉNY-CSARNOK.

A SANDASZEMÜ.

ta: *Luci Ben* iart. Ir

Franciaiból: K-6.

— Papot! orvost! kiáltott don Estevan ki-merülten lihegve. Futottak a faluba...

A zokogás elfojtotta, leguggolt a földre s barátja fejét térdeire fektette.

— Alvarez! Alvarez! felelj!

Az udvarnagy felnyitotta sandító szeméit, megfogta ifjúkori barátja kezét és sikertelen kísérletet tett a felállásra.

— Távolítsd el az embereket, mondá erőteljes hangon.

— Hátrább! kiáltott don Estevan az indiánokhoz.

— Megbocsátsz nekem? kérde Alvarez, tekintetével a barátját keresve.

— Neked megbocsássak? Mit?

— Igérd meg, hogy sohasem mondom el Micaelának, nehogy meggyűlöljön engem.

— Miket beszélsz, keresztleányod meggyűlöljön?

— Óh a te becstületes lelked nem tudja felfogni a rosszat, mondá az udvarnagy sápadt ajkain barátja kezére nyomva. Az ördög, ki Nahuallót a bűnre vezette, én vagyok.

— Félrebeszélés lázadban, hallgass.

— En szeretek, folytatta Alvarez, kinek hangja egyre gyöngült — s megesküdttem, hogy ha Micaela az enyém nem lehet, nem lesz senkié.

— Szerencsétlen!

— Igen, szerencsétlen, nagyon szerencsétlen! Te nem ismered azt a szenvedést, szeretni minden erődből s remény nélkül, hogy valaha szeressenek.

— Lehetetlen! hiszen jobban szeretted keresztleányodat, hogysen jövőjét tönkretetted volna.

— Szenvedtem és féltékeny voltam, viszonzá az udvarnagy keserűen; nem volt bátorságom, hogy magamat feláldozzam. A mélység, melyet ástam, megnyitott lábaim alatt a diadal órájában. Megfeledeztem az Istenről, aki közbe lépett. Óh, ha Miguel meghal, Micaela örökké közlünk marad. Mennyire szerettem őt, sutogá, miért is nem haltam meg már régen? Miért is nőtt ő fel? Te legjobban tudod, hogy én nem születtem gyilkosnak. Féltékeny voltam reád, Anildára, a lelkészre. Őt év óta a kétségbeesés uapjait élem, — még néhány óra és . . .

Alvarez felegyenesedett s fölkiáltott.

— Hátrább! kiáltott, ah! ez Valerino véres mellével . . . Bernardo . . . Ricardo . . . megfulok a vérükben!

Az udvarnagy visszaesett, erősen megszorította barátja kezét, azután csendesen meghalt Micaela nevét sutogva.

Az ültetvényes fölállott és végigsimította homlokát. A csillagok már kezdtek eltűnözni. Don Estevan most az elitélre gondolt.

— Ah! kiáltott kétségbeesve, mindenütt csak vér!

Bement a lakásba, hogy fölkeresse leányát, de nem találta csak magából kikelt Anildát, ki már egy órája kereste eltűnt urnóját.

XIV.

Midőn Micaela meghallotta, hogy a munkások gonosz szemmel vádolják őt és nem akarnak atyjával menni, megértette, hogy Miguel veszte van. »Együtt halunk meg«, sutogá. Azzal gondolkodás nélkül nekivágott a sikságnak s a város felé indult. Mikor a szorosba ért, remegve állott meg, a sziklák rémesen visszahangozták Alvarez lövését, ki akkor terítette le Nahuallót.

Nyugtalanul, határozatlanul fordult meg s maga előtt látta a hatalmas épületeket, melyek mögött milliónyi szikra szállott a magasba. Az egyik máglya, mely a kapu közelében égett, megvilágította a félmeztelen embereket, kik karjaikkal hadonásztak a levegőben s éktelenül ordítottak. Micaela összeborzadt s úgy érezte, mintha a pokol egy részét látná maga előtt. Egyszerre mellette az egyik bokorban egy madár kezdett sipogni, jelentve a hajnal közeledtét. Micaela felkiáltott s eltűnt a szoros uton ajkain Miguel nevével.

Futott; kétszer vagy háromszor neki ment valamelyik utban álló sziklának; megcsuszott és elesett, az éles kövek megvérezték, számtalanszor majdnem lezuhant a mélységbe. Teljesen sötét volt. Hogy is nem gondolt Bruscora, melynek ösztöne kikerülte volna e veszélyeket és akadályokat? De ha visszatér, ha időt veszít, Miguel meghal.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

A király otthon.

Bécs, szept. 19. A király ma reggel visszaérkezett a hadgyakorlatokról és azonnal Schönbrunba hajtatott. (M. T. I.)

Szélh köszönő irata.

Belényes, szeptember 19. (Saját tud. távirata.) Szélh Kálmán ma az alábbi üdvözlő táviratban köszönte meg azt a bizalmat, melylyel Fassie Tódor, a belényesi szabadelvű párti választók nevében táviratilag üdvözölte:

Nagyságos

Fassie Tódor urnak

Belényes.

Elénk örömmel fogadtam azt a meleg hangu táviratot, melyben a belényesi kerület szabadelvű párti polgártársai nevében szives volt engem bizalmukról és hozzám való ragaszkodásukról biztosítani. Fogadják köszönetemet ezért a szives hangu megemlékezésért s kérem támogassanak engem jövőre is önök előtt jól ismert céljaim megvalósításában.

Szélh.

Krüger egészsége.

Budapest, szept. 11. (Saját tud. táv.) Mint Brüsszelből jelentik: Krüger búr köztársasági elnök egészségi állapota rosszabbra fordult s valószínű, hogy valamelyik fürdőhelyre megyen helyreállítani egészségét.

Podmaniczky és a Magyar Szó.

Budapest, szept. 19. (Saj. tud. táv.) A Magyar Szó kijelenti, hogy Podmaniczky Frigyes báróval folytatott beszélgetést az utolsó szóig fentartja.

Vasuti szerencsétlenség.

Dombóvár, szept. 19. (Saj. tud. táv.) Mint tudósítónk jelenti, ma délben a dombóvári személyvonat a mint kiért a nyílt pályára, szemben találta magát egy katonai vonattal, az összeütközés kikerülhetetlen volt, mert nem volt már idő megállítani a vonatot. Az összeütközés következtében két szakaszvezető és öt közlegény súlyosan megsebesült. A vizsgálatot megindították.

A czár és a francziák.

Compiègne, szeptember 19. (Havas) A dunquerquei kereskedelmi kamarában adott dejeuner alatt az orosz czár folyton barátságosan beszélgetett Waldeck-Rousseau miniszterelnökkel, különösen a haditengerészet haladásáról. A czárát nagyon kifárasztotta ugyan a tengeri ut, de azért elfogadta a meghívá a dejeunerre. A vonaton Dunquerqueól Compiègneig az uralkodópár magára maradt a szalonkocsiban, hogy kipihenje a tengeri ut fáradságait. Az egész uton, a városokban, falvakban és tanyákon, a melyet a vasuti kocsik érintett, a czári pár a tömegesen kivonult lakosság részéről nagy ovációkban részesült. Oroszországot, Franciaországot és a köztársaságot érintették mindenütt, amerre a vonat elhaladt.

A czári pár fáradhatatlanul viszonozta az ovációkat. A vonalat kis távolságban felállí-

tott őrségek őrizték. A compiegnei pályaudvarról a czári pár az üdvözlés után Loubet elnökkel a lakosság lelkes ovációi között a kastélyba hajtatott. A tömeget alig lehetett a katonák sorfala mögé visszaszorítani. A czárné könnyed fejbólintással, a czár szalutálva köszönte meg az ovációt. A város fényesen fel van díszítve, az utcák pompásan ki vannak világítva. A kastélyban Loubet, Waldeck-Rousseau és Delcassé feleségei fogadták a czári párt, a mely azután visszavonult, hogy egyedül ebédeljen.

Compiègne, szeptember 19. Késő éjszakáig mozgalmas élet uralkodott az utcákon. A lakosság a kastély elé vonult, de a köztársasági őrség csak bizonyos távolságra engedte közeledni a közönséget. (M. T. I.)

Kirabolt adóhivatal.

Kézdivásárhely, szept. 19. (Saj. tud. táv.) Mint tudósítónk jelenti, ma éjjel a helybeli adóhivatalba ismeretlen tettesek betörték, felfeszítették s a kézi kasszából 4000 koronát elraboltak.

A kabinet tagjai beiktatása.

Santiago (Chile) szept. 19. Ma iktatták hivatalba az új kabinetet és Riesco elnököt. A beiktatás után az elnök lakomát adott, a melyen jelen voltak a miniszterek, a kongresszus tagjai és a diplomáciai testület. (M. T. I.)

Vonat összeütközés.

New-York, szept. 18. Avonban (Massachusetts államban) egy tehervonat nekiment egy Bostonból jövő személyvonatnak, aminek következtében az utóbbi lezuhant a töltésről. Hat ember halálát lelta, nyolcz megsebesült. (M. T. I.)

Angol vereség.

London, szept. 19. Kitchener jelenti Pretóriából 7-iki kelettel: A búrok Reitsiding közelében (a dear-nawporti vonalon) egy farmon bekerítették egy testőrgranátos-örjáratot Rebow hadnagy vezetése alatt és kemény ellenállás után elfogták. Rebow hadnagy és egy ember elesett, kettő súlyosan megsebesült. Egy altiszt vízbefult, mikor át akart uszni a folyón, hogy segítséget hozzon. (M. T. I.)

KOZGAZDASAG.

A vetések Oroszországban.

Az őszi vetések, mint a Vjesznik Financov jelenti, délnyugaton a Kaukázusban, Finnországban és a nyugati tartományok egy részében jól állanak; délkeleten, az Azovi-tenger partjain és a szomszéd kerületekben, továbbá Lengyelországban és a balti tartományok egy részében ki nem elégitő, a többi kerületben középszerű a vetések állása. Tavaszi buza általában rosszabbul áll; állása körülbelül megfelel az őszi vetések állásának, kivéve Lengyelországban, ahol kielégítő. Nyugaton és a balti tartományokban a tavaszi buza állása ki elégitő.

SZERKESZTOI POSTA.

H. Zs. (Vajda). Köszönjük a tudósítást és kérjük szives értesítéseit a jövőre is. Egyben felkérjük, hogy ezután csak a papír egyik oldalán írja le tudósításait.

Reich Jenő és Társa**Tőzsde jelentése.**

- A Tiszántul eredeti távirata. -

Határidők.

	Budapest, szept. 19.
Buza októberre	7.84
Buza áprilisa	8.80
Tengeri	5.14
Rozs okt	6.69
Zab ápr.	6.98
Képoszta, repce, aug.	

Értéktőzsde

	Budapest, szept. 19.
Osztrák hitel	625.50
Magyar hitel	629.50
Államvasút	624.50
Rimamurányi	416.-
Magyar jelzálog	433.-
Salgótarjáni	
Wagon-kölcsön	

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. szept. 19-én.

Magyar aranyáradék 4%	118.60
Magyar koronáradék	92.50
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4/10%	131.75
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2/10%	100.40
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	119.-
Magyar földterhermentési kötvény 4%	92.25
Halméri jog megváltási kötvény	99.75
Morvath-szlavónföldterhermentési kötvény	98.50
Magyar nyereségy-sorsjegy-kölcsön	176.-
Tiszszabályozás szept. sorsjegyek kölcsön	145.50
Osztrák járadék papírban	98.11
Osztrák járadék ezüstben	98.10
Osztrák járadék aranyban	118.90
Osztrák korona járadék	95.10
Osztrák államsorsjegyek	133.-
Osztrák magyar bank részvény	16.80
Magyar hitelbankrészvény	625.-
Osztrák hitelintézet részvény	618.-
Párisi vista	
20 frankos arany (Napoleon'or)	19.02
Németbirodalmi márka	
London vista	
20 márkás arany	23.42

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

1066/1901. számhoz.

Árverési hirdetés.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezenel közhírré teszi, hogy a Nagyváradi városi kir. járásbírósnak 1901. évi VI. 427/4. sz. végzésével Dr. **Viel** Adolf ügyvéd által képviselt **Huber J.** felperes részére **Schmied** Ödön és **neje** alperes ellen 3284 kor. követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt 3000 kor. becsült ingóságokra a Nagyváradi városi kir. járásbírósnak fenti számú végzésével az árverés elrendeltét, annak felülfoglalhatók követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán, Nagyváradon Kőfaragó-utca 828. számú házban leendő megtartására határidőül **1901. évi szeptember hó 23. napjának délelőtt 11 órája** tűzetik ki,

mikor a bíróság lefoglalt butorok s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Felhívtnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, amennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírott kiküldöttnek vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő hirdetésének a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számított.

Kelt Nagyváradon, 1901. évi szept. hó 3.
Csathó Jenő,
kir. bir. végrehajtó.

196.

Van szerencsénk a n. érdemű közönség szives tudomására adni, hogy az alant jegyzett cikkek árait mélyen leszállítottuk és

teljesen kiárnsítjuk

u. m. Szines selyem kelmék, nyári női ruha szövetek, mosó zefir, batiszt, angol vászon és fehér batisztok.

Szövött áru kesztyűk, gyermek- és fiu tricó ing, nadrág, netz ingek.

Tenis flanel és satin ingek, övek, sapkák és egyéb idény cikkeket.

Az összes raktáron levő napernyőket, blousokat és női fűzőket

minden elfogadható árban eladjuk.

Tisztelettel

Kunz József és társa cég,

Nagyváradi, Szt. László-tér.

146-65-0

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyváradi, Apáczai-utca 3. szám.

Művek,

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek,

számlák, falragaszok,
báti meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.